

БЕЛАРУСКІЯ НАРОДНЫЯ ГУЛЬНІ ЯК СРОДАК ДАЛУЧЭННЯ ДА БЕЛАРУСКІХ НАЦЫЯНАЛЬНЫХ ТРАДЫЦЫЙ ДЗЯЦЕЙ ДАШКОЛЬНАГА ЎЗРОСТУ

BELARUSIAN FOLK GAMES AS A MEANS OF INVOLVING PRESCHOOL CHILDREN IN BELARUSIAN NATIONAL TRADITIONS

Н. І. Шабуня, N. Shabunia

Дзяржаўная ўстанова адукацыі «Дашкольны цэнтр развіцця дзіцяці № 3 г. Магілёва»,
Магілёў, Рэспубліка Беларусь

Анотацыя. Артыкул прысвечан пытанню далучэння дзяцей дашкольнага ўзросту да беларускіх нацыянальных традыцый.

Annotation. The article is devoted to the issue of joining preschool children to Belarusian national traditions.

Ключавыя словы: гульня, беларуская народная гульня, дзеці дашкольнага ўзросту.

Key words: a game, belarusian folk game, preschool children.

Фарміраванне грамадзянскасці і патрыятызму падростаючага пакалення ў сістэме адукацыі займае важнае месца. Ва ўстанове дашкольнай адукацыі грамадзянскае і патрыятычнае выхаванне засноўваецца на развіцці цікавасці да роднага краю, нацыянальнай культуры.

Беларускія народныя гульні – найважнейшы сродак перадачы багацця традыцый з аднаго пакалення ў другое. Народныя гульні - адзін з самых старажытных і арыгінальных сродкаў выхавання. Выкарыстанне гульняў робіць сам працэс эмацыйным, займальным, дзейсным, дазваляе дзіцяці атрымаць уласны вопыт. У народных гульнях адлюстроўваюцца нацыянальныя традыцыі, якія цесна звязаны з навакольным асяроддзем, побытам і працоўнай дзейнасцю людзей, прыродай, якая іх акружае, раскрываюць характар і звычкі беларусаў. Адметнай асаблівасцю народных гульняў з'яўляецца іх вобразнасць, якая абуджае фантазію дзяцей. Змест народных гульняў задавальняе інтарэсы дзяцей, адпавядае іх жыццёвым патрабаванням. Шырокае выкарыстанне беларускіх народных гульняў у адукацыйным працэсе прадугледжвае ўзаемасувязь з рознымі відамі дзіцячай дзейнасці, а таксама зносіны паміж дзецьмі. З дапамогай гульні выхаванцы пазнаюць навакольную рэчаіснасць, засвайваюць звычаі, традыцыі, абрады свайго народа. Народныя гульні, далучаючы дзяцей да нацыянальнай культуры, заражаюць іх станоўчымі эмоцыямі.

Народныя гульні важнае месца займаюць. Педагогамі установы адукацыі праводзіцца мэтанакіраваная работа. Планаванне і арганізацыя беларускіх народных гульняў ажыццяўляецца зыходзячы са зместу вучэбнай праграмы дашкольнай адукацыі. Педагагічныя

работнікі імкнуцца шырока выкарыстоўваць і знаёміць сваіх выхаванцаў з беларускімі народнымі гульнямі.

Пры правядзенні гульняў, у выхаванцаў фарміруюцца ўяўленні аб прафесіях людзей, прыладах іх працы ("Лянок", "Пасадка бульбы", "Збяры каласкі", "А мы проса сеялі", "Агароднік"), развіваецца цікавасць да раслін розных прыродных супольнасцяў («Бярозка», «Рэдзька» і інш.) і жывёлам («Вожык і мышы», «Шустры верабей» і інш.).

Пры правядзенні народных гульняў выкарыстоўваецца мастацкае слова. Прысутнасць у народных гульнях дыялогу фарміруе ўстойлівую цікавасць і станоўчыя адносіны да беларускай мовы, жаданне авалодаць ёю [1, с. 109].

«Народная педагогіка цесна звязала ў адно цэлае мастацкае слова і пэўныя дзеянні, якія адпавядаюць зместу твора», - адзначае Н.С. Старжынская. Такім чынам, выхаванне ў дзяцей дашкольнага ўзросту любові і павагі да роднага слова, фарміраванне адчувальнасці да маўленчых нормаў беларускай мовы і сродкаў выразнасці дасягаецца і праз рухомыя гульні. Таму дыяпазон выкарыстання мастацкага слова ў рабоце з дзецьмі дашкольнага ўзросту можна пашырыць, калі зместам рухомах гульняў стануць пацешкі, вершы ці ўрыўкі вершаваных тэкстаў беларускіх паэтаў. Актыўна выкарыстоўваюцца беларускія народныя гульні падчас прагулак ("У ката і мышку", "У здагонкі", "Блін гарыць", "Гарачае месца" і інш.). Сезоннасць беларускіх гульняў дае магчымасць праводзіць іх на працягу ўсяго года. Яны садзейнічаюць правільнаму фізічнаму развіццю, умацаванню здароўя, развіццю сілы, спрыту, садзейнічаюць праўленню творчай актыўнасці, выходзяць цікавасць да культурных традыцый беларускага народа [1, с. 140].

Для рухомах і карагодных гульняў выкарыстоўваюцца вершы з выразным рытмам, лічылкі, пацешкі з дынамічным зместам, якія дазваляюць выконваць адпаведныя дзеянні. Дзеці глыбей, больш актыўна пранікаюць у выяву верша, лёгка ўлаўліваюць музычнасць, рытмічнасць, лаканічнасць слоў і інш.

Выкарыстоўваючы народныя гульні, распавядаем дзецям пра жыццё народа, паказваем ілюстрацыі, якія адлюстроўваюць культуру народа, прадметы побыту і мастацтва. Народная гульня стала паўнапраўным элементам святочных мерапрыемстваў.

Праца ўстанова адукацыі па фармаванні нацыянальнай самасвядомасці неэфектыўная без далучэння сем'яў выхаванцаў. Таму вялікую ўвагу ўдзяляем арганізацыі работы з бацькамі (законнымі прадстаўнікамі) выхаванцаў. Сем'і выхаванцаў далучаюцца да беларускай народнай культуры, становяцца актыўнымі ўдзельнікамі педагогічнага працэсу, павышаюць свой узровень ведаў.

Такім чынам, выкарыстоўваючы беларускія народныя гульні, мы далучаем дзяцей да нацыянальнай культуры, тым самым фарміруем нацыянальную самасвядомасць, пачуццё любові да Радзімы, глыбокага пазнання спадчыны сваіх продкаў.

Список использованных источников

1. Учебная программа дошкольного образования для учреждений дошкольного образования с русским языком обучения и воспитания. – Минск: Национальный институт образования, 2022 – 195 с.